

Zbudujeme blahobyt sobě a potomkům našim!

Vyřazeno z "Hospodáře"

Již po několik posledních let jeví se nejen mezi našim zemědělstvím, ale i v nejširších vrstvách česko-amerických značný zájem o tak zvané kolonie české. Stává se více starších a bohatších osad v některých státech a úspěchy, u nich krajané v nich po delší dobu usazení se dodávají, přirozeně lákají mnoho jiných, aby vyhledávali tiché. Lidi nás, od pravěků ku hospodářství a půdě inoucí, nezmění se ani zde za oceánem a zůstává věrně t hrudě zemské — rolničtí. Emigrace česká zemědělstvím se zaměřuje, jak procentuálně, tak finančně vyniká nad vrstvy ostatní.

Hmotné postavení českého farmera, vezmeme-li to průměrem, jest mnohem příznivější než postavení dělníka námezdního a snad i lepší než průmyslníka a obchodníka. Alespoň za nynějších časů ano.

Namítne se třeba, že jsou mezi námi mnozí průmyslníci a obchodníci, kteří lehce zbohatli a jímž ani jeden český farmer postaviti se nemůže. Také pravda. Ale čím jest těch několik proti zástupu oněch, kteří zoufalí musí vésti boj o existenci a bránili se zuby nehty, aby zachránili alespoň to, co do svých podniků vložili. A jaké jest procento těch, kterým se to vůbec nepodařilo? Z té příčiny nelze upříti, že stav zemědělský má v sobě mnohé a mnohé přednosti. Jednak jest to vrozená láka našeho českého lidu k němu, jednak hmotné výhody, jež před jinými skýtá a konečně i ta velká, pravá svoboda, které americký farmer v nejvyšší míře se těší, nemaje nad sebou pána krom zákona a té moci nejvyšší, které všichni podrobili jsme.

To byly asi pohnutky, které lákaly od našeho počátku české emigrace do Spoj. Států osadníky ven, do přírody, táhly je k té hrudě zemské. A pohnutky ty, byť by jako vše jiné byly doznaly mnohých změn, existují ještě dnes a vábí lid náš k farmářství.

Před lety, kdy ještě kraje širého Západu poskytovaly hojné příležitosti k výběru krásné a úrodné půdy, kdy štědrý strýček Sam plným rukama rozdával, přišli sem k nám mnozí s rukama holými, ale pracovitými, kteří usadili se v pustinách a první brázdu vyorali v těch neohledných pláních, nutíce je vydati poklady v černé ornici skryté. Trpké byly počátky oněch prvních pionýrů, kteří namnoze leta strávili v liduprázdňných končinách, vzdálení příbytků lidských a sami pouze v bídných chatrčích přebývali. Co bylo těm ubožákům vytrpěti! Než oni vytrvali, pevně na mysli májce, že pracují pro svou a potomků svých budoucnost. Ještě neuplynul ani lidský věk a ti staří pionýři naši se šedými hlavami, ale radostným okem pohlíželi kolem sebe na utěšené osady a blahobytem oplývající následníky své.

Krátká doba jest lidský věk, než velikých přínáš s sebou změň. Mnoho, přemnoho změnilo se od té doby v poměrech těch lidí, kteří první vyorali brázdu v té které krajině, ona změnila se sama, s ní změnily se nejen poměry její vlastní, ale i poměry celé této země, celého národa.

Ta doba, kdy Strýček Sam rozdávali mohl plným osadníkům úrodná pole již dávno minula, ano pryč jest i čas, kdy měl dobré pozemky ku prodeji. Dnes zbývá osadnictvu jen to přebrané. Co bylo nejlepšího jest pryč.

Však proto přece neochabla touha lidu našeho po farmářství, ba naopak, nepřiznivými poměry nucen, hrnul a hrne se ze zámořských zemí a našich měst tím více ven na farmy. Vždyť přece ještě zůstalo lépe býtí svobodným farmářem s nadějí na bezstarostnou budoucnost než "svobodným" otrokem s nejasnou a neveselou budoucností. Za nynějších poměrů přece ještě farmer zůstal ideálem muže spokojeného, šťastného a svobodného. Právě výslovně "ideálem," neb drsná skutečnost setřela již mnoho toho nimbu, kterým byl před lety stav zemědělece obestřen.

Přirozeným následkem ubývání půdy počalo přibývatí osadnictvu na pozemcích se usazujícím obtížil a zmenšovati se skvělé vyhlídky jeho. Nový farmer musel bráti za vělek tím co bylo a tak stalo se, že zmenšoval se jeho zisk čím dál tím více, postupně na jaké půdě se usaditi mohl, mnohým nezbylo za jich práci nic, než bolé živobytí, až konečně došlo to tak daleko, že nebylo ani toho.

Stále a stále množil se osadnictvo na východě, vyplálo proudy vstěhovalecva do států západních, postupovalo se dále a dále, až došlo se k oněm nešťastné šáfe, táhnoucí se asi středem obou Dakot, Nebraska, Kansas, Indianského území a Texasu. Za ní až ku skalnému pobřeží rozprostírá se ohromná rozloha bohaté namnoze půdy, která dovedla přilákatí dosti osadníctva. Přišli tak jako přišli ti první pionýři do pustin, pracovali, trpěli a strádali v naději na lepší budoucnost. Nedali se odraditi jedním nezdarem, nesali dva, tři, i více, až konečně přišli k tomu smutnému poznání, že v končinách těch při vái námase existovati nelze. Vše náležá se zde, jen ten nejdůležitější činitel, bez něhož nemůže žádný farmer i kdyby sebe racionelněji hospodařil a třeba se udelil, žít býti, to požehnání nebes — vláha — nám tu chybí. Člověk doufá rok od roku, že se zlo polepší, ale nyní opustila osadníctvo oně, svrchu vyznačené končiny, poslední na počtu země, že nebese sama poskytlá by mu potřebné vláhy, nevidí před sebou žádně existenci a nezbývá mu než opustiti to co zbudovao, jiti pracovati znovu jinam, zkrátka utéci odtud a to čím dříve, tím lépe.

Ale kam? Kam? Tot otázku, na jejími správném řešení závisí nejen budoucnost tisíců nás, ale i potomků našich. Kam se máme obrátiti, kde jest končina, která by nám za naši práci zaručila bezpečnou budoucnost? Na východě snad?

Tam jest ovšem ještě dosti místa, ale to co za něco stojí jest příliš drahé, než abychom na to pomýšleli mohli a to co jest laciným, jest za darmo dost drahé.

Nouze naučila Dalhora housti a nevyhnutelná potřeba naučila mnohého věcm, na které by si za jich okolností nebyl ani vzpoměl. Pravili jsme výše, že území, ležící od suchopárně čáry má namnoze půdu vysoce úrodnou, která chová v sobě nedotknutých doposud pokladů za sta milionů, ale ty jsou lidstvu nepřístupny pouze proto, že tam nepřítí. Člověk jest pánem přírody a od čeho dal mu tvůrce rozum? I pomysli si náš západní osadník: "Nedají-li mně nebese vláhu, udělám si ji sám." S prosením té myšlenky rozluštěn problém, jak učiniti oby miliony uložené v půdě širého západu lidstvu přístupnými. Tak vzniklo *zemle zavodňování*, ona spása farmerstva amerického. Vodou, pouhou vodou proměněnou pousťe v ráje a tisíce a tisíce plných rukou nalezlo tutěž příležitost domoci se krásné budoucnosti, jakou měli první pionýři v této zemi. Ba ještě lepší. Zavodňované pozemky jsou nyní ideálem každého farmera, neb ony ho činí neodvislým namnoze i od vůle přírody. Zájem o ně roste den ode dne, přibývá jich rychle, zároveň ale také neméně rychle se osazují a cena jich roste.

Nemůžeme se diviti, že i mezi českými osadníky na suchém západě, kteří přišli k tomu poznání, že tam úspěchů dodělati se nelze, ujalá se myšlenka usaditi se na půdě zavodňované. Mnozí zkoušeli to leckdes, nechali se svěsti svůdným hlasem pozemkových jednatelů do končin na pohled krásných, ale ve skutečnosti pro ně naprosto se nehodících. Zde obávali se, že pro bídu nebudou moci života uhájeti a jinde přišli k tomu poznání, že uprostřed krásy a malovaněho blahobytu mohou jej ztratiti. A tak tékali naši vstěhovaleci, nemajíce dobrého místa, které by jim zdaru zaručovalo. Roztrušovali se mezi jiné národnosti, kde se jim nelíbilo, poněvadž nebyli mezi svými, nebo zakládali i kolonie, které měly na konec neméně chyb než vypráhlý západ.

K zavodňování obrátilo se jich doposud málo. Nebyla jim až do nedávna poskytnuta příležitost, aby založili kolonii na půdě zavodňované, kde by veškeré ostatní podmínky požadavkům jich vyhovovaly. Teprve před několika měsíci podařilo se listu našemu vynajíti to, co již dávno všichni jsme byli hledali. Přičinili jsme se seč jsme byli, abychom zabránili onomu neurčitému tškání a zoufalému chytání se stěbla českého rolnictva, hledali jsme, nelitujíce času ani nákladu, abychom vynáli dobré místo, které bychom všem s dobrým svědomím odporučiti mohli, až podařilo se nám toto najíti na samém úpatí mohutných Skalňých hor, ve státu Idaho. Po důkladném a zralém uvážení, jakož i očetím přesvědčením se, odporučili jsme zavodňované pozemky blíže Market Lake, Idaho, v údolí řeky Snake ležící, eo nejlepší místo k založení české kolonie. A hrdí jsme na to, že nenašel se nikdo, kdo krajinu tu zná neb si ji

alespoň prohlédl, kdo v názoru svém od našeho by se lišil. Po mnohém úsilí podařilo se nám položití tam základy k nové osadě a ponecháváme dále českému osadníctvu, aby použilo příležitosti vynalézavosti toho, co se mu snad nikdy více nenaskytne, totiž ná býtí dobré a lacině zavodňované půdy, v krajně nanejvýše zdravé s podnětím tím nejpříhodnějším. Nechváíme pro náš prospěch, náš zájem v tom neleží, ale považujeme za svou povinnost přispívati vždy a všude ku prospěchu a blahu našeho lidu farmerského, jehož službám zasvětili jsme práci svou.

Myšlenka naše, utvořiti z farmerů, kteří vstěhovati se mňli, kolonizační společnost, stala se skutkem, neb přiblížilo se již 14 krajanů, kteří zavazují se v údolí řeky Snake vyhledati si svůj domov. Z těch jeden, pan Jos. Ledvina z Wahoo na první podávání zakoupil 200 akrů, pánové Josef Kůda z Bushville, F. Vávra z Crete a Jos. Časák z Spencer vyjednávali o koupi a není nejmenší pochyby, že na jaře budou již poslati strážkami stříbrné proudy Snake River na řidná svá pole.

Vzdor tomu chceme, aby ti, kteří uposlechli našeho vyzvání a k osadě té se přiblížili, přesvědčili se sami. Poněvadž nelze každému jěiniti tak osobně, navrhlí jsme, aby složil každý z přiblíživších se 22.00 na útraty dvou vyslaneč, které ze svého středu si vyvolí. Doposud ovšem není dosti přiblížáků, aby vyslanec vypraveni býti mohli, ale společněme se, že během zimy sejde se jich dosti aby stáli se tak mohlé záhy na jaře. Snad poznají čeští farmeři, kteří ležící hledají si domovů, že lépe jest poslechnouti hlasu upřímného přítele, jenž pracuje nezištně, než svůdného lákání lidí, kteří jsou jedni, jak se jeho oběti dále povede, jen když shráhne svůj žold.

My nevoláme k vám v našem, ale ve vašem zájmu, abyste neotáleli, ale použili této příležitosti zbudovati blahobyt sobě a svým potomkům. D.

Hrabě Edvard Taaffe mrtev.

Opět odchází jeden ze státníků rakouských, k němuž původně národ náš s nevědní důvěrou hleděl vstříc, aby za nedlouho i v něm bolestně se zklamal a místo přítele protivníka svého v něm poznal, který jej posléze svým vyrovnáním s Plenerem nad jiné povážlivě ohrozil.

Hrabě Edvard Taaffe, dlouholetý ministr president Cislajtanie, zemřel 29. listopadu 1895 o půl 11. hodině před polednem na svém statku Nalžově v Čechách. Nemoc ledvinová podlomila energii křepkého a statného jeho organismu. Podlehli po dlouhém zápase v plné mužné síle u věku 62 let.

Nad mrtvým protivníkem sklání se čepel a měkne přisnost soudu vrstevníkův. Majíce pod dojmem smrti jeho vystihnouti státnícký význam hr. Edvarda Taaffe, také my ovjíme raději tvrdé hranoly pravdy výkladem mřným, vysvětlujíce si jeho chyby a vady politické ne tak zlou vůlí, jako spíše vlastnostmi jeho přirozené letory, okolnostmi a ovduším, v nichž vzrostl v státníka a v nichž bylo mu působiti chvíli pro nás, pak dlouho proti nám. Hrabě Taaffe byl skrz na skrz německým Rakoušanem, nejoddanějším služebníkem dynastie habsburské. Udělal kariéru svou v kancelářích místodržitelských, tedy v atmosféře a škole byrokratické, kde vsáhl v sebe také přesvědčení, že jednota monarchie nejlépe udrží se systémem centralistickým, avšak nikoliv systémem tuhé, tvrdé a násilně germanisující centralisace, jakou chtěli nás lámati Schmerling, Gieska, Herbst, Beust, Lasser a Auersperg — nýbrž jakous jemnější, vlídnější a nenápadnější metodou i formou její. Centrální vláda měla roztrpčené národy slovanské udobřovati a usmířovati s centralisací cislajtaniem občasnými drobnými koncessemi, nikdy jich plně nenasycuje, ale stále při hladu a dobré vůli je udržující — až by se znenáhla ochočily, uskrovnily a tomu živoření svému pod vládou byrokraticko-šlechtickou konečně přivykly.

Ústava prosinecová měla se nepozorovaně vřítí v mysle národův slovanských, pak by se při podržení nadprávi němčiny skytla jazykům národů těch ve vnějš službě šťastní jakás "rovnoprávnost", jednávalo by se posenáhlu smíření jich s Němci. Tak měla býtí odklizená ve vět tichosti otázka česká, tak měly znenáhla utchoznouti zápas státoprávní a boje o centralisace a federaci a bláhého příměří toho mělo se použiti ku zvelebení ověru rakouského, ku zmohtuční a vybrojení veliké armády Rakousko-Uherska, aby toto nešťastvalo ve trojspolku nijak s Německem. To byl ideál hr. Taaffe, který v politiku nejvyšší přizná a důvěru koruny, přes to, že drubdy patřival k ústavověrně šlechtě v Čechách, záhy naklonil a získal sobě "historickou náši" šlechtu pro myšlenku podobného "smíru" mezi vodou a ohněm, mezi federací a centralisací, mezi státním právem českým a prosinecovkou i jejím vídeňským parlamentem. Dostati českou státoprávní opozici do Vídně bylo první a nejvyšší otíždostí ministr-presidenta hr. Taaffe. Přiměv pomocí koruny Karlosa Auersperga ku navrácení 10 mandátů říšských šlechtě historické, dosáhl vskutku báječně snadno cile svého. Za hr. Jindřichem Martinicem šli Staročechi v pravo v levo. V týž den, kdy Bismark uzavíral ve Vídni smlouvu trojspolkovou s Rakouskem, Staročechi kapitulovali se svou státoprávní opozicí a rozhodli se přijíti se svou šlechtou do Vídně, "ne aby bořili, nýbrž aby loyálně pomáhali stavěti."

Na tento triumf svůj byl Taaffe právem hrd a odměňoval se za tuto službu Staročechům v prvních letech několika více méně cennými koncessemi národními. Avšak od počátku bylo lze znamenati při všech jeho krocích, jak neustále se ohlíží po Němcích, jak mu nesmřně na tom záleží, aby si jich nepobouřil, alebrž spíše získal. Nabízel jim najednou šest nejdůležitějších křesť ve svém kabinetu, ujišťuje je stále, že ideálem jeho jest vláda koaliční.

A však Němci ústaváci, vedeni tehda otíždostivým Plenerem, který chtěl sám býtí ne pouhým ministrem, alebrž ministr-presidentem Pakouska, odmítali zpupně a hrdě všechno pomyšlení na koalici se stranou Hohenwartovou a podrážděni nevinným nařzením Stremayerovým — jakož i povoláním Dunajského za ministra financí — rozpalovali se napařadě do područí a nesmfitelnější opozice, silnali po Berlínu a zvedli na štít německo-nacionální healo po národním rozdělení Čech i odešli demonstrativně ze sněmu českého. Tato impetuóznost německého odporu Taaffa patrně zalekla. Až dosud lehkokrevně lavřoval, "fretalo se" ze dne na den, jak sám řekl, doufaje stále ještě v sanguinické mysli své, že to jalové, váš spravedlivé přičiny postrádající "znepokojení" Němcův v Čechách ulehne, když jim jen skutky — jako jmenováním Gautsche ministrem osvěty — ukáže své německé srdce. Ale všechna povolnost jeho k Němcům měla na Plenera jen opáčný účinek. Když vláda Taaffova na pokřik Němcův zrušila vítězné pro nás volby v obchodní komoře brněnské, Plener v plně sněmovně vysmál se Taaffovi, říká: teď že Němci vědí, jak je Taaffe bojácný. Potřebí prý jim jen si na něj čupnout a hned před nimi couvne." — Tak tomu pohřchu vskutku bylo. Ať z přirozené netroufalosti, ať z ohledův na Bismarka Taaffe odtud v pravém slova smyslu kofil se před Němci a obětovav jim — naši spravedlivou věc. Staročeské poslance nechal za jejich oddanost padnouti, jelikož odtud ku veškerým jich požadavkům pro národní naši věc odpovídal svým kategorickým — ne. To nebyl více

Taaffe z r. 1869 a 1879, nýbrž samotamo zkolajíc se ministr, jenž podkopával svoji vlastní autoritu.

Snad mohli Staročechi a historickou šlechtou tehdy ještě Taaffe zachytiti na srázu. Snad ho mohli zachrániti, kdyby byli vypřáhli z vládní servility a pozdvihli národ český v Čechách i na Moravě ku válné a opravdové opozici. Avšak oni se této sátfm báli jako smrti, oni spojili i ty Gautscheovy ordinance i ta německá slova na bankovkách, i ten zákaz sjezdu všeokolského a sloužili proti vlastnímu národu Taaffovi dále. Tím kopali bláhovci hrob netoliko sobě, ale také svému miláčku. Taaffe bezpochyb, že mže si proti nám Čechům beztrápně dovoliti vše, že mže na Staročechích, jak se říká, dříví štípat, aniž by mu tito přestali býtí oddáni: hleděl se zachrániti nadecháním si německé levice, hleděl nyní dvojnásob udobřiti si burácejícího Achilla Němců Plenera stěj co stěj. Pro smír s Němci udělal s Plenerem vídenské punktae. S tímže Plenerem, který krátce před tím v revoluční feči přezděl vládě jeho "nejhorší ze všech, jaké kdy mělo Rakousko".

Poklekov takto před úhlavním sokem svým a obětovav český národ, byl Taaffe — ztracen. Národ náš na smrt sobě zneptětil a za to si nevyžádal než tři léta falešného přitelství Plenerova, které odhodilo v tu chvíli škrabošku, jakmile Taaffe ze strachu před povážlivým hnutím sociální demokracie ve Vídni podal svůj návrh na všeobecné hlasovací právo lidu ve městech a po venkově. Rázem spikli se tu proti němu interese zpátečnickův, Hohenwartovcův, jako aristokratův polských i levičákův německých — a věhlasný politický rutinier byl zaskočen a zrádně udolan od svých vlastních přátel.

Tragický to věru pád! Škoda, že Taaffe sám v posledních okamžicích odhal mu důstojnosti, hledě pro zachranu svou vyjednávat a slevovat s principu svého. — Ani tu nezapfel se právě základní rys jeho povahy: mělkost a lehkováznost politika opportunního, žijícího bez prozíraní a bez předvídní ze dne na den, tak říka z ruky do úst, obětujícího zásady a lepší přesvědčení vlastní ve chvílích těžkostí a překážek se snadností až úžasnou, jen aby se "elasticky" udržel pro okamžik nad vodou. — "Shledán lehkým." na váze politických dějův, odcházal poražený Taaffe neželen téměř nikým. Po něm zbyl však národu českému výminečný stav — smutná to Taaffova odveta za zmar punktae vídenských! Nuže i tento pomínil a my s tichou myslí rozjímáme o truchlivém konci státníka rozhodně nadaného, ale nedosti statečného a velikého na dobu a úkol, před nějž byl postaven!

N. L.

Bucklen's Arnica Salve
nejlepší masť na pořezání, odřeniny, bolesti, vředy, svrab, rozpukané ruce, kuří oka, lišej, vyraženiny, a jiné vyléčí zlatou žílou, aneb se peníze nepřijmou. Jest zaručena, že úplně uspokojí aneb se peníze vrátí. Cena 25c. krablička. Na prodej u Goodman Drug Co., Omaha, Neb.

VEŘEJNÉ CVIČENÍ

uspořádá ve své síni

Těl. Jed. Sokol v Crete, Neb.

v úterý dne 31. prosince.

Cvičiti se budou cvičení prostná, na hrazdě, bradlech a koni.

Po cvičení

volná zábava.

Vstupné: Pán 50c.; dáma 25c.

Začátek v 8 hod. večer.

S účtou svo VYBOR.